ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (πρώτο τμήμα)

της 21ης Μαρτίου 2024*

«Προδικαστική παραπομπή – Δικαστική συνεργασία σε αστικές υποθέσεις – Διεθνής δικαιοδοσία, αναγνώριση και εκτέλεση αποφάσεων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις – Κανονισμός (ΕΕ) 1215/2012 – Άρθρο 45 – Άρνηση αναγνώρισης αποφάσεως – Άρθρο 71 – Σχέση του εν λόγω κανονισμού με συμβάσεις που αφορούν ειδικό θέμα – Σύμβαση περί του συμβολαίου για τη διεθνή οδική μεταφορά εμπορευμάτων (CMR) – Άρθρο 31, παράγραφος 3 – Εκκρεμοδικία – Συμφωνία παρέκτασης διεθνούς δικαιοδοσίας – Έννοια της "δημόσιας τάξης"»

Στην υπόθεση C-90/22,

με αντικείμενο αίτηση προδικαστικής αποφάσεως δυνάμει του άρθρου 267 ΣΛΕΕ, που υπέβαλε το Lietuvos Aukščiausiasis Teismas (Ανώτατο Δικαστήριο της Λιθουανίας) με απόφαση της 10ης Φεβρουαρίου 2022, η οποία περιήλθε στο Δικαστήριο στις 10 Φεβρουαρίου 2022, στο πλαίσιο της δίκης

«Gjensidige» ADB

παρισταμένων των:

«Rhenus Logistics» UAB,

«ACC Distribution» UAB,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (πρώτο τμήμα),

συγκείμενο από τους A. Arabadjiev, πρόεδρο τμήματος, T. von Danwitz, P. G. Xuereb, A. Kumin (εισηγητή) και I. Ziemele, δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: N. Αιμιλίου

γραμματέας: R. Stefanova-Kamisheva, διοικητική υπάλληλος,

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία και κατόπιν της επ' ακροατηρίου συζητήσεως της 23ης Μαρτίου 2023,

λαμβάνοντας υπόψη τις παρατηρήσεις που υπέβαλαν:

– η «Gjensidige» ADB, εκπροσωπούμενη από τον G. Raišutienė, advokatė,

* Γλώσσα διαδικασίας: η λιθουανική.

– η «Rhenus Logistics» UAB, εκπροσωπούμενη από τους V. Jurkevičius και E. Sinkevičius, advokatai,

– η Λιθουανική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τις V. Kazlauskaitė-Švenčionienė και E. Kurelaitytė,

– η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, εκπροσωπούμενη από τους P. Messina και S. Noë καθώς και από την A. Steiblytė,

αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις του κατά τη συνεδρίαση της 14ης Δεκεμβρίου 2023,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

1 Η αίτηση προδικαστικής αποφάσεως αφορά την ερμηνεία του άρθρου 45, παράγραφος 1, στοιχείο α′ και στοιχείο ε′, σημείο ii, του κανονισμού (ΕΕ) 1215/2012 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 12ης Δεκεμβρίου 2012, για τη διεθνή δικαιοδοσία, την αναγνώριση και την εκτέλεση αποφάσεων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις (ΕΕ 2012, L 351, σ. 1), και του άρθρου 71 του εν λόγω κανονισμού, σε συνδυασμό, αφενός, με τα άρθρα 25, 29 και 31 του κανονισμού και, αφετέρου, υπό το πρίσμα των αιτιολογικών σκέψεων 21 και 22 του ίδιου κανονισμού.

2 Η αίτηση αυτή υποβλήθηκε στο πλαίσιο ένδικης διαφοράς μεταξύ της «Gjensidige» ADB, ασφαλιστικής εταιρίας, και της «Rhenus Logistics» UAB, εταιρίας μεταφορών, με αντικείμενο αναγωγικό αίτημα καταβολής του ποσού αποζημιώσεως που η Gjensidige είχε καταβάλει στην «ACC Distribution» UAB προς αποκατάσταση της ζημίας την οποία η τελευταία υπέστη στο πλαίσιο της εκτέλεσης συμβάσεως διεθνούς μεταφοράς που είχε συνάψει με τη Rhenus Logistics.

Το νομικό πλαίσιο

Ο κανονισμός 1215/2012

3 Οι αιτιολογικές σκέψεις 3, 4, 21, 22, 30 και 34 του κανονισμού 1215/2012 έχουν ως εξής:

«(3) Η Ένωση θέτει ως στόχο τη διατήρηση και την ανάπτυξη ενός χώρου ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης, μεταξύ άλλων διευκολύνοντας την πρόσβαση στη δικαιοσύνη, ιδίως με την αρχή της αμοιβαίας αναγνώρισης των δικαστικών και εξωδικαστικών αποφάσεων σε αστικές υποθέσεις. […]

(4) […] Είναι ουσιώδης η θέσπιση διατάξεων σχετικά με την ενοποίηση των κανόνων σύγκρουσης δικαιοδοσίας στις αστικές και εμπορικές υποθέσεις, ώστε να εξασφαλίζεται ταχεία και απλή αναγνώριση και εκτέλεση των αποφάσεων που εκδίδονται σε κράτος μέλος.

[…]

(21) Για λόγους αρμονικής απονομής της δικαιοσύνης θα πρέπει να ελαχιστοποιηθεί η πιθανότητα παράλληλης εκδίκασης μιας υπόθεσης και να αποφεύγεται η έκδοση ασυμβιβάστων αποφάσεων σε διαφορετικά κράτη μέλη. Θα πρέπει να προβλεφθεί σαφής και αποτελεσματικός μηχανισμός για την επίλυση των περιπτώσεων εκκρεμοδικίας και συνάφειας και για την αποφυγή προβλημάτων που απορρέουν από τις διαφοροποιήσεις στα κράτη μέλη ως προς τον χρόνο από τον οποίο μια υπόθεση θεωρείται ότι εκκρεμεί. Για τους σκοπούς του παρόντος κανονισμού θα πρέπει να καθοριστεί ο χρόνος αυτός αυτοτελώς.

(22) Ωστόσο, προκειμένου να βελτιωθεί η αποτελεσματικότητα των αποκλειστικών συμφωνιών παρέκτασης και να αποφεύγονται οι καταχρηστικές πρακτικές προσφυγής στη δικαιοσύνη, είναι απαραίτητο να προβλεφθεί εξαίρεση από τον γενικό κανόνα περί εκκρεμοδικίας προκειμένου να αντιμετωπίζεται ικανοποιητικά μια συγκεκριμένη περίπτωση παράλληλης εκδίκασης υπόθεσης. Πρόκειται για την περίπτωση κατά την οποία δικαστήριο που δεν έχει οριστεί σε αποκλειστική συμφωνία παρέκτασης επιλαμβάνεται διαδικασίας και το ορισθέν δικαστήριο επιλαμβάνεται μεταγενέστερα διαδικασίας για το ίδιο αντικείμενο και την ίδια αιτία και μεταξύ των ιδίων διαδίκων. Στην περίπτωση αυτή, το πρώτο επιληφθέν δικαστήριο υποχρεούται να αναστείλει τη διαδικασία του μόλις επιληφθεί το ορισθέν δικαστήριο και έως ότου το δεύτερο αυτό δικαστήριο κηρύξει εαυτό αναρμόδιο βάσει της αποκλειστικής συμφωνίας παρέκτασης. Αυτό έχει σκοπό να διασφαλίσει ότι, σε μια τέτοια περίπτωση, θα δίδεται προτεραιότητα στο ορισθέν δικαστήριο ώστε να αποφασίσει επί της εγκυρότητας της συμφωνίας και σχετικά με τον βαθμό εφαρμογής της συμφωνίας στη διαφορά που εκκρεμεί ενώπιον του. Το ορισθέν δικαστήριο θα πρέπει να μπορεί να συνεχίσει τις εργασίες του ανεξαρτήτως του εάν το μη ορισθέν δικαστήριο απεφάσισε ήδη να αναστείλει τη διαδικασία του.

[…]

[…]

(30) Ο διάδικος που αντιτάσσεται στην εκτέλεση απόφασης που εκδόθηκε σε άλλο κράτος μέλος θα πρέπει, στο μέτρο του δυνατού, και σύμφωνα με το νομικό σύστημα του κράτους μέλους αναγνώρισης ή εκτέλεσης, να είναι σε θέση να επικαλεστεί, στην ίδια διαδικασία, εκτός από τους λόγους άρνησης κατά τον παρόντα κανονισμό, τους λόγους άρνησης που προβλέπονται στην εθνική νομοθεσία και εντός των προθεσμιών που αυτή προβλέπει.

Η αναγνώριση μιας απόφασης μπορεί, ωστόσο, να απορριφθεί μόνο εφόσον συντρέχουν ένας ή περισσότεροι από τους λόγους άρνησης που προβλέπονται στον παρόντα κανονισμό.

[…]

(34) Θα πρέπει να διασφαλισθεί η συνέχεια μεταξύ της [σύμβασης της 27ης Σεπτεμβρίου 1968 για τη διεθνή δικαιοδοσία και την εκτέλεση αποφάσεων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις (ΕΕ 1982, L 388, σ. 7, στο εξής: Σύμβαση των Βρυξελλών)], του [κανονισμού (ΕΚ) 44/2001του Συμβουλίου, της 22ας Δεκεμβρίου 2000, για τη διεθνή δικαιοδοσία, την αναγνώριση και την εκτέλεση αποφάσεων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις (ΕΕ 2001, L 12, σ. 1),] και του παρόντος κανονισμού, και γι' αυτό το σκοπό θα πρέπει να προβλεφθούν μεταβατικές διατάξεις. Η ίδια ανάγκη συνέχειας ισχύει και όσον αφορά την ερμηνεία των διατάξεων από το Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης της σύμβασης των Βρυξελλών του 1968 και των κανονισμών που την αντικατέστησαν.»

4 Το κεφάλαιο ΙΙ του κανονισμού 1215/2012 περιλαμβάνει το τμήμα 6, το οποίο φέρει τον τίτλο «Αποκλειστική δικαιοδοσία» και αποτελείται αποκλειστικώς από το άρθρο 24 του εν λόγω κανονισμού. Το άρθρο αυτό ορίζει τα δικαστήρια που έχουν αποκλειστική διεθνή δικαιοδοσία για την εκδίκαση των διαφορών στους τομείς που απαριθμεί, χωρίς να λαμβάνεται υπόψη η κατοικία των διαδίκων.

5 Το κεφάλαιο ΙΙ του εν λόγω κανονισμού περιλαμβάνει επίσης το τμήμα 7, το οποίο φέρει τον τίτλο «Παρέκταση διεθνούς δικαιοδοσίας». Το άρθρο 25 του ίδιου κανονισμού, το οποίο περιλαμβάνεται στο εν λόγω τμήμα, ορίζει στην παράγραφο 1 τα εξής:

«Αν τα μέρη, ανεξαρτήτως του τόπου κατοικίας τους, συμφώνησαν ότι ένα δικαστήριο ή τα δικαστήρια κράτους μέλους θα δικάζουν τις διαφορές που έχουν προκύψει ή που θα προκύψουν από συγκεκριμένη έννομη σχέση, το δικαστήριο αυτό ή τα δικαστήρια του κράτους αυτού έχουν διεθνή δικαιοδοσία, εκτός αν η συμφωνία είναι άκυρη ως προς την ουσιαστική της ισχύ της βάσει της νομοθεσίας του οικείου κράτους μέλους. Αυτή η δικαιοδοσία είναι αποκλειστική εκτός αν τα μέρη συμφώνησαν άλλως. […]»

6 Το άρθρο 29 του κανονισμού 1215/2012 προβλέπει τα εξής:

«1. Με την επιφύλαξη του άρθρου 31 παράγραφος 2, αν έχουν ασκηθεί αγωγές με το ίδιο αντικείμενο και την ίδια αιτία μεταξύ των ιδίων διαδίκων ενώπιον δικαστηρίων διαφορετικών κρατών μελών, κάθε δικαστήριο εκτός του πρώτου επιληφθέντος αναστέλλει αυτεπάγγελτα τη διαδικασία του μέχρις ότου διαπιστωθεί η διεθνής δικαιοδοσία του πρώτου επιληφθέντος δικαστηρίου.

2. Στις περιπτώσεις που αναφέρονται στην παράγραφο 1, κατόπιν αιτήσεως δικαστηρίου που επελήφθη της διαφοράς, οιοδήποτε άλλο επιληφθέν δικαστήριο ενημερώνει αμελλητί το εν λόγω δικαστήριο σχετικά με την ημερομηνία κατά την οποία του υποβλήθηκε η διαφορά σύμφωνα με το άρθρο 32.

3. Εφόσον διαπιστωθεί η διεθνής δικαιοδοσία του πρώτου επιληφθέντος δικαστηρίου, κάθε άλλο δικαστήριο κηρύσσει εαυτό αναρμόδιο υπέρ εκείνου.»

7 Το άρθρο 31 του ως άνω κανονισμού ορίζει τα εξής:

«1. Όταν για μια αγωγή έχουν αποκλειστική διεθνή δικαιοδοσία περισσότερα δικαστήρια, η διαπίστωση της έλλειψης διεθνούς δικαιοδοσίας γίνεται υπέρ του πρώτου επιληφθέντος δικαστηρίου.

2. Με την επιφύλαξη του άρθρου 26, όταν επιλαμβάνεται υπόθεσης δικαστήριο κράτους μέλους στο οποίο παρέχεται αποκλειστική διεθνής δικαιοδοσία δυνάμει συμφωνίας αναφερόμενης στο άρθρο 25, κάθε δικαστήριο άλλου κράτους μέλους αναστέλλει τη διαδικασία έως ότου το δικαστήριο το οποίο επελήφθη βάσει της συμφωνίας κηρύξει εαυτό αναρμόδιο.

3. Όταν το δικαστήριο που ορίζεται στη συμφωνία διαπιστώσει ότι έχει διεθνή δικαιοδοσία βάσει της συμφωνίας, κάθε δικαστήριο άλλου κράτους μέλους κηρύσσει εαυτό αναρμόδιο υπέρ του εν λόγω δικαστηρίου.

[…]»

8 Το άρθρο 36, παράγραφος 1, του εν λόγω κανονισμού ορίζει τα εξής:

«Απόφαση η οποία έχει εκδοθεί σε ένα κράτος μέλος αναγνωρίζεται στα υπόλοιπα κράτη μέλη χωρίς να απαιτείται ειδική διαδικασία.»

9 Το άρθρο 45 του ίδιου κανονισμού προβλέπει τα εξής:

«1. Με αίτηση κάθε ενδιαφερομένου, η αναγνώριση μιας απόφασης απορρίπτεται:

α) αν η αναγνώριση αντίκειται προδήλως στη δημόσια τάξη του κράτους μέλους αναγνώρισης ή εκτέλεσης·

[…]

ε) εάν η απόφαση έρχεται σε σύγκρουση με:
   i) το κεφάλαιο ΙΙ τμήματα 3, 4 ή 5 όπου ο εναγόμενος ήταν ο αντισυμβαλλόμενος του ασφαλιστή, ο ασφαλισμένος, ένας δικαιούχος της ασφαλιστικής σύμβασης, ο ζημιωθείς, ο καταναλωτής ή ο εργαζόμενος· ή
   ii) το κεφάλαιο ΙΙ τμήμα 6.

[…]

3. Με την επιφύλαξη των διατάξεων της παραγράφου 1 στοιχείο ε), δεν ερευνάται η διεθνής δικαιοδοσία του δικαστηρίου του κράτους μέλους προέλευσης. Το κριτήριο της δημόσιας τάξης που αναφέρεται στην παράγραφο 1 στοιχείο α) δεν αφορά τους κανόνες διεθνούς δικαιοδοσίας.

[…]»

10 Το άρθρο 71 του κανονισμού 1215/2012 ορίζει τα εξής:

«1. Ο παρών κανονισμός δεν θίγει τις συμβάσεις στις οποίες τα κράτη μέλη είναι μέρη και οι οποίες ρυθμίζουν, σε ειδικά θέματα, τη διεθνή δικαιοδοσία, την αναγνώριση ή την εκτέλεση αποφάσεων.

2. Προς εξασφάλιση της ομοιόμορφης ερμηνείας της, η παράγραφος 1 εφαρμόζεται με τον ακόλουθο τρόπο:

[…]

β) αποφάσεις που εκδίδονται από δικαστήριο κράτους μέλους κατά την άσκηση διεθνούς δικαιοδοσίας του βάσει σύμβασης σχετικής με ειδικό θέμα αναγνωρίζονται και εκτελούνται στα άλλα κράτη μέλη σύμφωνα με τον παρόντα κανονισμό.

Αν μια σύμβαση σχετική με ειδικό θέμα και της οποίας μέρη είναι το κράτος μέλος προέλευσης και το κράτος μέλος αναγνώρισης ή εκτέλεσης καθορίζει τις προϋποθέσεις αναγνώρισης ή εκτέλεσης αποφάσεων, εφαρμόζονται οι προϋποθέσεις αυτές. Σε κάθε περίπτωση είναι δυνατή η εφαρμογή των διατάξεων του παρόντος κανονισμού επί της αναγνωρίσεως και εκτελέσεως των αποφάσεων.»

Η CMR

11 Η Σύμβαση επί του συμβολαίου διά την διεθνή μεταφοράν εμπορευμάτων οδικώς, που υπεγράφη στη Γενεύη στις 19 Μαΐου 1956, όπως τροποποιήθηκε με το Πρωτόκολλο που υπεγράφη στη Γενεύη στις 5 Ιουλίου 1978 (στο εξής: CMR), εφαρμόζεται, κατά το άρθρο 1, παράγραφος 1, αυτής, «επί παντός συμβολαίου διά την μεταφοράν εμπορευμάτων οδικώς δι' οχημάτων επ' αμοιβή, όταν ο τόπος παραλαβής των εμπορευμάτων και ο οριζόμενος προς παράδοσιν τόπος […] κείνται εις δύο διαφόρους χώρας, εκ των οποίων μία τουλάχιστον τυγχάνει Συμβαλλομένη χώρα, ασχέτως του τόπου διαμονής και της εθνικότητος των συμβαλλομένων».

12 Η CMR αποτέλεσε αντικείμενο διαπραγματεύσεων στο πλαίσιο της Οικονομικής Επιτροπής για την Ευρώπη του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών. Περισσότερα από 50 κράτη, συμπεριλαμβανομένων όλων των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, προσχώρησαν στη CMR.

13 Το άρθρο 31 της CMR ορίζει τα εξής:

«1. Επί δικαστικών ενεργειών επί μεταφοράς δυνάμει της παρούσης συμβάσεως ο ενάγων δύναται να εγείρη αγωγήν ενώπιον οιουδήποτε δικαστηρίου συμβαλλόμενης χώρας οριζομένου βάσει συμφωνίας μεταξύ των αντιδίκων και, επιπροσθέτως, ενώπιον των δικαστηρίων χώρας εις την επικράτειαν της οποίας

α) ο εναγόμενος διαμένει συνήθως, ή έχει την έδραν των εργασιών του ή το υποκατάστημα ή πρακτορείον μέσω του οποίου εγένετο το συμβόλαιον της μεταφοράς, ή

β) ευρίσκεται ο τόπος εις τον οποίον παρελήφθησαν τα εμπορεύματα υπό του μεταφορέως ή ο ορισθείς τόπος διά την παράδοσιν,

και ενώπιον ουδενός ετέρου δικαστηρίου.

[…]

3. Οσάκις απόφασις εκδιδομένη υπό δικαστηρίου συμβαλλομένης χώρας επί οιασδήποτε αγωγής ως η αναφερόμενη εν παραγράφω 1 του παρόντος άρθρου έχει καταστή εφαρμοστέα εις την εν λόγω χώραν, θα καθίσταται ωσαύτως εφαρμοστέα εις έκαστον των λοιπών συμβαλλομένων Κρατών, ευθύς ως αι απαιτούμεναι εις την περί ης πρόκειται χώραν διατυπώσεις εκπληρωθούν. Αι διατυπώσεις αύται δεν θα επιτρέπουν την επανεξέτασιν της ουσίας της υποθέσεως.

[…]»

14 Το άρθρο 41, παράγραφος 1, της CMR ορίζει τα εξής:

«Υπό την επιφύλαξιν των διατάξεων του άρθρου 40, οιοσδήποτε όρος ο οποίος αμέσως ή εμμέσως μειώνει την ισχύν των διατάξεων της παρούσης Συμβάσεως θα είναι άκυρος και άνευ ισχύος. Η ακυρότης του τοιούτου όρου δεν θα συνεπάγεται ακυρότητα των λοιπών διατάξεων του συμβολαίου.»

Η διαφορά της κύριας δίκης και τα προδικαστικά ερωτήματα

15 Η ACC Distribution είχε συνάψει με τη Rhenus Logistics σύμβαση για τη μεταφορά, από την τελευταία, ενός φορτίου εξοπλισμού πληροφορικής από τις Κάτω Χώρες στη Λιθουανία (στο εξής: επίμαχη σύμβαση διεθνούς μεταφοράς).

16 Δεδομένου ότι τμήμα των εμπορευμάτων εκλάπη κατά τη μεταφορά, η Gjensidige κατέβαλε, δυνάμει συμβάσεως ασφαλίσεως, στην ACC Distribution το ποσό των 205 108,89 ευρώ ως αποζημίωση.

17 Στις 3 Φεβρουαρίου 2017 η Rhenus Logistics άσκησε ενώπιον του rechtbank Zeeland-West-Brabant (πρωτοδικείου Zeeland-West-Brabant, Κάτω Χώρες) αγωγή με αίτημα την αναγνώριση του περιορισμού της ευθύνης της.

18 Οι ACC Distribution και Gjensidige ζήτησαν από το ως άνω δικαστήριο να κηρύξει εαυτό αναρμόδιο προς εκδίκαση της αγωγής ή να αναστείλει τη διαδικασία για τον λόγο ότι η ACC Distribution και η Rhenus Logistics είχαν συμφωνήσει ότι τα λιθουανικά δικαστήρια έχουν διεθνή δικαιοδοσία για την εκδίκαση των διαφορών από την εκτέλεση της επίμαχης συμβάσεως διεθνούς μεταφοράς.

19 Με απόφαση της 23ης Αυγούστου 2017, το εν λόγω δικαστήριο απέρριψε την αίτηση των ACC Distribution και Gjensidige. Συναφώς, το ως άνω δικαστήριο έκρινε ότι, δυνάμει του άρθρου 41, παράγραφος 1, της Συμβάσεως CMR, η συμφωνία παρέκτασης διεθνούς δικαιοδοσίας που είχε συναφθεί μεταξύ ACC Distribution και Rhenus Logistics ήταν άκυρη και ανίσχυρη, δεδομένου ότι περιόριζε τη δυνάμει του άρθρου 31 της CMR επιλογή των δικαστηρίων που έχουν διεθνή δικαιοδοσία.

20 Στις 19 Σεπτεμβρίου 2017 η Gjensidige άσκησε αγωγή εξ αναγωγής ενώπιον του Kauno apygardos teismas (περιφερειακού δικαστηρίου Kaunas, Λιθουανία), με το αναγωγικό αίτημα να υποχρεωθεί η Rhenus Logistics στην καταβολή του ποσού των 205 108,89 ευρώ το οποίο η Gjensidige είχε καταβάλει στην ACC Distribution ως αποζημίωση.

21 Με διάταξη της 12ης Μαρτίου 2018, το Kauno apygardos teismas (περιφερειακό δικαστήριο Kaunas) ανέστειλε την ενώπιόν του διαδικασία μέχρι την έκδοση από το rechtbank Zeeland-West-Brabant (πρωτοδικείο Zeeland-West- Brabant) οριστικής αποφάσεως.

22 Με απόφαση της 25ης Σεπτεμβρίου 2019, το rechtbank Zeeland-West-Brabant (πρωτοδικείο Zeeland-West-Brabant) αναγνώρισε ότι η ευθύνη της Rhenus Logistics έναντι της ACC Distribution και της Gjensidige ήταν περιορισμένη και δεν μπορούσε να υπερβεί το ποσό της αποζημιώσεως που προβλέπεται στο άρθρο 23, παράγραφος 3, της CMR. Κατά της αποφάσεως αυτής δεν ασκήθηκε έφεση και, ως εκ τούτου, έχει αποκτήσει ισχύ δεδικασμένου.

23 Σε εκτέλεση της εν λόγω αποφάσεως, η Rhenus Logistics κατέβαλε στην Gjensidige το ποσό των 40 854,20 ευρώ, πλέον τόκων, λόγω της κατά τα ανωτέρω περιορισμένης ευθύνης της σε σχέση με τη ζημία που υπέστη η ACC Distribution. Κατά συνέπεια, η Gjensidige παραιτήθηκε κατά το ίδιο ποσό από το αίτημά της αποζημιώσεως έναντι της Rhenus Logistics.

24 Με απόφαση της 22ας Μαΐου 2020, το Kauno apygardos teismas (περιφερειακό δικαστήριο Kaunas) απέρριψε την αγωγή εξ αναγωγής που άσκησε η Gjensidige για τον λόγο ότι, στην υπόθεση της οποίας είχε επιληφθεί, δεσμευόταν από το δεδικασμένο που απορρέει από την απόφαση του rechtbank Zeeland-West-Brabant (πρωτοδικείου Zeeland-West-Brabant) της 25ης Σεπτεμβρίου 2019.

25 Με διάταξη της 25ης Φεβρουαρίου 2021, το Lietuvos apeliacinis teismas (εφετείο Λιθουανίας) επικύρωσε την απόφαση του Kauno apygardos teismas (περιφερειακού δικαστηρίου Kaunas), της 22ας Μαΐου 2020, με το σκεπτικό ότι, εν προκειμένω, τόσο οι διατάξεις του κανονισμού 1215/2012 όσο και αυτές της CMR ήταν κρίσιμες για την επίλυση του ζητήματος της διεθνούς δικαιοδοσίας. Συγκεκριμένα, αν και οι συμβαλλόμενοι στην επίμαχη σύμβαση διεθνούς μεταφοράς είχαν συνάψει συμφωνία παρέκτασης διεθνούς δικαιοδοσίας, εντούτοις, η ανακύπτουσα μεταξύ των διαδίκων διαφορά μπορούσε, σύμφωνα με το άρθρο 31, παράγραφος 1, της CMR, να αχθεί, κατ' επιλογήν του ενάγοντος, ενώπιον των δικαστηρίων που έχουν διεθνή δικαιοδοσία δυνάμει του στοιχείου α' ή του στοιχείου β' του άρθρου 31, παράγραφος 1, της CMR.

26 Η Gjensidige άσκησε αίτηση αναιρέσεως κατά της ως άνω διατάξεως ενώπιον του Lietuvos Aukščiausiasis Teismas (Ανωτάτου Δικαστηρίου της Λιθουανίας), ήτοι του αιτούντος δικαστηρίου. Προς στήριξη της αιτήσεως αναιρέσεως, η Gjensidige υποστήριξε ότι, σε περίπτωση παράλληλης ισχύος των κανόνων διεθνούς δικαιοδοσίας της CMR και του κανονισμού 1215/2012, πρέπει να υπερισχύει το άρθρο 25, παράγραφος 1, του εν λόγω κανονισμού, δεδομένου ότι η διάταξη αυτή χαρακτηρίζει ως αποκλειστική τη διεθνή δικαιοδοσία την οποία οι διάδικοι συμφωνούν να απονείμουν σε συγκεκριμένο δικαστήριο κράτους μέλους.

27 Το αιτούν δικαστήριο, παραπέμποντας, μεταξύ άλλων, στις αποφάσεις της 4ης Μαΐου 2010, TNT Express Nederland (C-533/08, EU:C:2010:243), της 19ης Δεκεμβρίου 2013, Nipponka Insurance (C-452/12, EU:C:2013:858), και της 4ης Σεπτεμβρίου 2014, Nickel & Goeldner Spedition (C-157/13, EU:C:2014:2145), εκτιμά ότι οι διατάξεις της CMR, συμπεριλαμβανομένου του άρθρου 31 αυτής, έχουν κατ' αρχήν εφαρμογή στα ζητήματα διεθνούς δικαιοδοσίας που ανακύπτουν στο πλαίσιο ενδίκων διαφορών όπως η επίμαχη στην υπόθεση της οποίας έχει επιληφθεί. Επομένως, μια συμφωνία παρέκτασης διεθνούς δικαιοδοσίας δεν απονέμει αποκλειστική αρμοδιότητα στα δικαστήρια που ορίζουν οι διάδικοι, δεδομένου ότι ο ενάγων παραμένει ελεύθερος να ασκήσει αγωγή ενώπιον ενός από τα αρμόδια, κατά το εν λόγω άρθρο 31, δικαστήρια. Επιπλέον, το αιτούν δικαστήριο διαπιστώνει ότι, στην προκειμένη περίπτωση, οι αγωγές που ασκήθηκαν αντιστοίχως στις Κάτω Χώρες και τη Λιθουανία είναι πανομοιότυπες, δεδομένου ότι έχουν το ίδιο αντικείμενο και την ίδια αιτία.

28 Εντούτοις, το αιτούν δικαστήριο διερωτάται ως προς τη συμβατότητα του άρθρου 31 της CMR με τον κανονισμό 1215/2012, καθόσον το άρθρο αυτό επιτρέπει τη μη εφαρμογή των συμφωνιών παρέκτασης διεθνούς δικαιοδοσίας.

29 Συγκεκριμένα, κατά το αιτούν δικαστήριο, μολονότι ο κανονισμός 1215/2012 θεσπίζει ένα γενικό κανόνα περί εκκρεμοδικίας ο οποίος στηρίζεται στην προτεραιότητα του πρώτου επιληφθέντος δικαστηρίου, το άρθρο 31, παράγραφοι 2 και 3, του εν λόγω κανονισμού προβλέπει εξαίρεση από τον κανόνα αυτόν στις περιπτώσεις που έχει συναφθεί συμφωνία παρέκτασης διεθνούς δικαιοδοσίας. Από την αιτιολογική σκέψη 22 του εν λόγω κανονισμού προκύπτει ότι η εξαίρεση αυτή σκοπεί στη βελτίωση της αποτελεσματικότητας των αποκλειστικών συμφωνιών παρέκτασης και στην αποφυγή των καταχρηστικών πρακτικών προσφυγής στη δικαιοσύνη.

30 Το αιτούν δικαστήριο επισημαίνει ότι η CMR και ο κανονισμός 1215/2012 αντιμετωπίζουν τις συμβάσεις παρέκτασης διεθνούς δικαιοδοσίας κατά τρόπο θεμελιωδώς διαφορετικό. Κατά το αιτούν δικαστήριο, το άρθρο 25, παράγραφος 1, του εν λόγω κανονισμού προβλέπει ότι η συμφωνηθείσα από τα συμβαλλόμενα μέρη διεθνής δικαιοδοσία είναι κατ' αρχήν αποκλειστική. Αντιθέτως, δυνάμει του άρθρου 31 της CMR, το δικαστήριο που ορίζεται από τη συμφωνία παρέκτασης διεθνούς δικαιοδοσίας δεν έχει αποκλειστική διεθνή δικαιοδοσία. Επομένως, το καθεστώς διεθνούς δικαιοδοσίας που προβλέπει το άρθρο 31 της CMR δεν εμποδίζει τις καταχρηστικές πρακτικές προσφυγής στη δικαιοσύνη, αλλά μάλλον τις ενθαρρύνει.

31 Το αιτούν δικαστήριο παρατηρεί ότι ο κανονισμός 1215/2012 δεν ρυθμίζει ευθέως τις έννομες συνέπειες της παραβάσεως των κανόνων περί εκκρεμοδικίας στην περίπτωση που συνήφθη συμφωνία παρέκτασης διεθνούς δικαιοδοσίας. Ειδικότερα, ο εν λόγω κανονισμός δεν προβλέπει ρητώς λόγο άρνησης αναγνώρισης δικαστικής αποφάσεως εκδοθείσας σε άλλο κράτος μέλος κατά παράβαση τέτοιας συμφωνίας.

32 Εντούτοις, το αιτούν δικαστήριο διερωτάται αν, λαμβανομένης ιδίως υπόψη της βούλησης του νομοθέτη της Ένωσης να ενισχύσει την αποτελεσματικότητα των συμφωνιών παρέκτασης διεθνούς δικαιοδοσίας, οι διατάξεις του κανονισμού 1215/2012 πρέπει να ερμηνευθούν υπό την έννοια ότι επεκτείνουν την προστασία της οποίας τυγχάνουν οι ως άνω συμφωνίες στην αναγνώριση και την εκτέλεση των δικαστικών αποφάσεων.

33 Επιπλέον, το αιτούν δικαστήριο παρατηρεί ότι, όταν δικαστήριο που δεν ορίζεται σε συμφωνία παρέκτασης διεθνούς δικαιοδοσίας διαπιστώνει ότι έχει διεθνή δικαιοδοσία, ο εναγόμενος κινδυνεύει να αιφνιδιασθεί τόσο σε σχέση με το επιλαμβανόμενο δικαστήριο όσο και, ενδεχομένως, σε σχέση με το εφαρμοστέο επί της ουσίας της διαφοράς δίκαιο.

34 Ως εκ τούτου, το αιτούν δικαστήριο διατηρεί αμφιβολίες ως προς το αν μια τέτοια κατάσταση, στην οποία η εφαρμογή των κανόνων που απορρέουν από διεθνή σύμβαση όπως η CMR καθιστά δυνατό, σε μία και την αυτή υπόθεση, να μη ληφθεί υπόψη η συμφωνία των διαδίκων τόσο ως προς τη διεθνή δικαιοδοσία όσο και ως προς το εφαρμοστέο δίκαιο, είναι συμβατή με τις θεμελιώδεις αρχές της δίκαιης δίκης και με τους σκοπούς που επιδιώκει ο κανονισμός 1215/2012, με συνέπεια να ανακύπτουν ζητήματα συμβατότητας με τη δημόσια τάξη.

35 Υπό τις συνθήκες αυτές το Lietuvos Aukščiausiasis Teismas (Ανώτατο Δικαστήριο της Λιθουανίας) αποφάσισε να αναστείλει την ενώπιόν του διαδικασία και να υποβάλει στο Δικαστήριο τα ακόλουθα προδικαστικά ερωτήματα:

«1) Έχει το άρθρο 71 του [κανονισμού 1215/2012], λαμβανομένων υπόψη των άρθρων 25, 29 και 31 και των αιτιολογικών σκέψεων 21 και 22 αυτού, την έννοια ότι επιτρέπει την εφαρμογή του άρθρου 31 της [CMR] και σε περιπτώσεις στις οποίες διαφορά εμπίπτουσα στο πεδίο εφαρμογής αμφοτέρων των εν λόγω νομικών πράξεων αποτελεί αντικείμενο συμφωνίας παρέκτασης της δικαιοδοσίας;

2) Λαμβανομένης υπόψη της βούλησης του νομοθέτη [της Ένωσης] να ενισχύσει την προστασία συμφωνιών παρέκτασης διεθνούς δικαιοδοσίας στην Ευρωπαϊκή Ένωση, επιδέχεται το άρθρο 45, παράγραφος 1, στοιχείο ε', σημείο ii, του κανονισμού 1215/2012 ευρύτερη ερμηνεία, υπό την έννοια ότι δεν καλύπτει μόνον το τμήμα 6 του κεφαλαίου ΙΙ του εν λόγω κανονισμού αλλά και το τμήμα 7 αυτού;

3) Λαμβανομένων υπόψη των ιδιαιτεροτήτων της συγκεκριμένης περίπτωσης και των εννόμων συνεπειών τους, έχει ο χρησιμοποιούμενος στον κανονισμό 1215/2012 όρος “δημόσια τάξη” την έννοια ότι περιλαμβάνει, ως λόγο για τη μη αναγνώριση αποφάσεως δικαστηρίου άλλου κράτους μέλους, την περίπτωση κατά την οποία η εφαρμογή ειδικής σύμβασης, όπως η [CMR], δημιουργεί νομική κατάσταση στο πλαίσιο της οποίας, στην ίδια υπόθεση, δεν τηρείται ούτε η συμφωνία παρέκτασης διεθνούς δικαιοδοσίας ούτε η συμφωνία ως προς το εφαρμοστέο δίκαιο;»

Επί των προδικαστικών ερωτημάτων

Προκαταρκτικές παρατηρήσεις

36 Με το πρώτο προδικαστικό ερώτημα, το αιτούν δικαστήριο ζητεί, κατ’ ουσίαν, να διευκρινιστεί αν δικαστήριο κράτους μέλους μπορεί να κρίνει ότι έχει διεθνή δικαιοδοσία να αποφανθεί επί αγωγής η οποία ασκείται δυνάμει συμβάσεως διεθνούς μεταφοράς, ακόμη και όταν η σύμβαση αυτή περιέχει συμφωνία παρέκτασης διεθνούς δικαιοδοσίας υπέρ των δικαστηρίων άλλου κράτους μέλους.

37 Επιπλέον, με το δεύτερο και το τρίτο προδικαστικό ερώτημα, το αιτούν δικαστήριο διερωτάται, κατ’ ουσίαν, αν δικαστήριο κράτους μέλους μπορεί να αρνηθεί να αναγνωρίσει απόφαση δικαστηρίου άλλου κράτους μέλους το οποίο έκρινε ότι έχει διεθνή δικαιοδοσία παρά την ύπαρξη τέτοιας συμφωνίας παρέκτασης διεθνούς δικαιοδοσίας.

38 Συναφώς, πρέπει να εξεταστεί, κατ’ αρχάς, αν δικαστήριο κράτους μέλους μπορεί, πράγματι, να αρνηθεί να αναγνωρίσει απόφαση δικαστηρίου άλλου κράτους μέλους επί αγωγής ασκηθείσας δυνάμει συμβάσεως διεθνούς μεταφοράς, για τον λόγο ότι το τελευταίο αυτό δικαστήριο έκρινε ότι έχει διεθνή δικαιοδοσία παρά την ύπαρξη συμφωνίας παρέκτασης διεθνούς δικαιοδοσίας υπέρ άλλων δικαστηρίων, τούτο δε ανεξαρτήτως του αν ορθώς ή μη το δικαστήριο του εν λόγω άλλου κράτους μέλους έκρινε ότι έχει διεθνή δικαιοδοσία.

39 Στο πλαίσιο αυτό, είναι σημαντικό να προσδιοριστεί αν το ως άνω ζήτημα πρέπει να εκτιμηθεί υπό το πρίσμα του κανονισμού 1215/2012 ή υπό το πρίσμα της CMR, δεδομένου ότι, εν προκειμένω, δεν αμφισβητείται ότι η επίμαχη σύμβαση διεθνούς μεταφοράς εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής τόσο του εν λόγω κανονισμού όσο και της εν λόγω συμβάσεως.

40 Στο μέτρο που ο κανονισμός 1215/2012 κατάργησε και αντικατέστησε τον κανονισμό 44/2001, ο οποίος αντικατέστησε με τη σειρά του τη Σύμβαση των Βρυξελλών, η διατυπωθείσα από το Δικαστήριο ερμηνεία των διατάξεων ενός εκ των ως άνω νομοθετημάτων ισχύει και για τα άλλα, εφόσον οι διατάξεις αυτές μπορούν να χαρακτηριστούν ισοδύναμες (απόφαση της 16ης Νοεμβρίου 2023, Roompot Service, C-497/22, EU:C:2023:873, σκέψη 21 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

41 Όπως επισήμανε ο γενικός εισαγγελέας με το σημείο 78 των προτάσεών του, κατ’ εφαρμογήν του άρθρου 71 του κανονισμού 1215/2012, μια σύμβαση σχετική με ειδικό θέμα, όπως η CMR, υπερισχύει του εν λόγω κανονισμού. Το άρθρο 71, παράγραφος 1, του εν λόγω κανονισμού ορίζει ότι ο κανονισμός «δεν θίγει» τις συμβάσεις στις οποίες τα κράτη μέλη είναι μέρη και οι οποίες ρυθμίζουν, σε ειδικά θέματα, τη διεθνή δικαιοδοσία, την αναγνώριση ή την εκτέλεση αποφάσεων. Το άρθρο 71, παράγραφος 2, δεύτερο εδάφιο, πρώτη περίοδος, του ίδιου κανονισμού προβλέπει ότι, αν μια σύμβαση σχετική με ειδικό θέμα και της οποίας μέρη είναι το κράτος μέλος

προέλευσης και το κράτος μέλος εκτέλεσης καθορίζει τις προϋποθέσεις αναγνώρισης και εκτέλεσης αποφάσεων, εφαρμόζονται οι προϋποθέσεις αυτές. Επομένως, ο νομοθέτης της Ένωσης προέβλεψε, σε περίπτωση παράλληλης ισχύος πλειόνων κανόνων, την εφαρμογή των συμβάσεων αυτών (βλ., κατ' αναλογίαν, απόφαση της 4ης Μαΐου 2010, TNT Express Nederland, C-533/08, EU:C:2010:243, σκέψεις 46 και 47).

42 Εν προκειμένω, επισημαίνεται ότι κατά το άρθρο 31, παράγραφος 3, της CMR, όταν απόφαση η οποία εκδίδεται από δικαστήριο συμβαλλόμενης χώρας έχει καταστεί εκτελεστή στην εν λόγω χώρα, καθίσταται ομοίως εκτελεστή σε καθεμία από τις λοιπές συμβαλλόμενες χώρες αμέσως μόλις εκπληρωθούν οι διατυπώσεις που απαιτούνται προς τούτο στην οικεία χώρα, οι οποίες διατυπώσεις, ωστόσο, δεν μπορούν να συνεπάγονται επανεξέταση της υπόθεσης.

43 Τούτου δοθέντος, αφενός, ακόμη και αν γίνει δεκτό ότι το άρθρο 31, παράγραφος 3, της CMR, το οποίο αφορά την εκτελεστότητα, μπορεί επίσης να χαρακτηριστεί ως κανόνας περί αναγνώρισης ο οποίος πρέπει να τύχει εφαρμογής δυνάμει του άρθρου 71, παράγραφοι 1 και 2, του κανονισμού 1215/2012, εντούτοις, επισημαίνεται ότι το άρθρο 31, παράγραφος 3, εξαρτά την εκτέλεση μιας «αποφάσεως», κατά την έννοια της εν λόγω διατάξεως, από την τήρηση των διατυπώσεων που απαιτούνται προς τούτο στην οικεία χώρα, διευκρινίζοντας απλώς, στο πλαίσιο αυτό, ότι οι εν λόγω διατυπώσεις δεν μπορούν να συνεπάγονται επανεξέταση της υπόθεσης.

44 Στο πλαίσιο αυτό, πρέπει να ληφθεί υπόψη το άρθρο 71, παράγραφος 2, πρώτο εδάφιο, στοιχείο β', και δεύτερο εδάφιο, δεύτερη περίοδος, του κανονισμού 1215/2012, από το οποίο προκύπτει ότι οι αποφάσεις που εκδίδονται από δικαστήριο κράτους μέλους στο πλαίσιο της άσκησης διεθνούς δικαιοδοσίας του βάσει σύμβασης σχετικής με ειδικό θέμα αναγνωρίζονται και εκτελούνται στα άλλα κράτη μέλη σύμφωνα με τον εν λόγω κανονισμό, η εφαρμογή των διατάξεων του οποίου είναι εν πάση περιπτώσει δυνατή ακόμη και όταν η σύμβαση αυτή καθορίζει τις προϋποθέσεις αναγνώρισης ή εκτέλεσης των εν λόγω αποφάσεων.

45 Αφετέρου, και εν πάση περιπτώσει, από τη νομολογία του Δικαστηρίου προκύπτει ότι μολονότι, σύμφωνα με το άρθρο 71, παράγραφος 1, του κανονισμού 1215/2012, οσάκις η διαφορά εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής ειδικής συμβάσεως της οποίας συμβαλλόμενα μέρη είναι τα κράτη μέλη, η σύμβαση αυτή πρέπει κατ' αρχήν να εφαρμόζεται, εντούτοις, γεγονός παραμένει ότι η εν λόγω σύμβαση δεν μπορεί να θίξει τις αρχές στις οποίες στηρίζεται η δικαστική συνεργασία σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις εντός της Ένωσης, όπως οι αρχές της ελεύθερης κυκλοφορίας των αποφάσεων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις, της δυνατότητας προβλέψεως του δικαστηρίου που έχει διεθνή δικαιοδοσία και, επομένως, της ασφαλείας δικαίου για τους ιδιώτες, της ορθής απονομής της δικαιοσύνης, της ελαχιστοποιήσεως του κινδύνου παράλληλης εκδικάσεως μιας υποθέσεως, καθώς και της αμοιβαίας εμπιστοσύνης στην απονομή της δικαιοσύνης εντός της Ένωσης (βλ., κατ' αναλογίαν, απόφαση της 4ης Μαΐου 2010, TNT Express Nederland, C-533/08, EU:C:2010:243, σκέψεις 45 και 49).

46 Όσον αφορά δε ειδικότερα την αρχή της αμοιβαίας εμπιστοσύνης, το δικαστήριο του κράτους αναγνωρίσεως ή εκτελέσεως δεν είναι, σε καμία περίπτωση, σε καλύτερη θέση από το δικαστήριο του κράτους προελεύσεως για να αποφανθεί επί της δικαιοδοσίας του τελευταίου αυτού δικαστηρίου, όπερ σημαίνει ότι ο κανονισμός 1215/2012 δεν επιτρέπει, πλην ορισμένων περιορισμένων εξαιρέσεων, τον έλεγχο της δικαιοδοσίας δικαστηρίου κράτους μέλους από δικαστήριο άλλου κράτους μέλους (βλ., κατ' αναλογίαν, απόφαση της 4ης Μαΐου 2010, TNT Express Nederland, C-533/08, EU:C:2010:243, σκέψη 55 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

47 Υπό τις συνθήκες αυτές, πρέπει να εκτιμηθεί υπό το πρίσμα του κανονισμού 1215/2012 το ζήτημα αν δικαστήριο κράτους μέλους δύναται να αρνηθεί να αναγνωρίσει απόφαση δικαστηρίου άλλου κράτους μέλους επί αγωγής ασκηθείσας δυνάμει συμβάσεως διεθνούς μεταφοράς, με την αιτιολογία ότι το τελευταίο αυτό δικαστήριο έκρινε ότι έχει διεθνή δικαιοδοσία παρά την ύπαρξη συμφωνίας παρέκτασης διεθνούς δικαιοδοσίας υπέρ άλλων δικαστηρίων.

48 Ο κανονισμός 1215/2012 περιλαμβάνει, στο άρθρο 45, ειδική διάταξη σχετικά με την άρνηση αναγνωρίσεως δικαστικής αποφάσεως. Με τη διάταξη αυτή ακριβώς σχετίζονται το δεύτερο και το τρίτο προδικαστικό ερώτημα, τα οποία πρέπει, επομένως, να εξεταστούν από κοινού και κατά πρώτον.

Επί του δευτέρου και του τρίτου προδικαστικού ερωτήματος

49 Με το δεύτερο και το τρίτο προδικαστικό ερώτημα, το αιτούν δικαστήριο ζητεί, κατ' ουσίαν, να διευκρινιστεί αν το άρθρο 45, παράγραφος 1, στοιχείο α′, και στοιχείο ε′, σημείο ii, του κανονισμού 1215/2012 έχει την έννοια ότι επιτρέπει σε δικαστήριο κράτους μέλους να αρνηθεί την αναγνώριση αποφάσεως δικαστηρίου άλλου κράτους μέλους για τον λόγο ότι το τελευταίο αυτό δικαστήριο έκρινε ότι έχει διεθνή δικαιοδοσία να αποφανθεί επί αγωγής ασκηθείσας δυνάμει συμβάσεως διεθνούς μεταφοράς, κατά παράβαση συμφωνίας παρέκτασης διεθνούς δικαιοδοσίας κατά την έννοια του άρθρου 25 του ως άνω κανονισμού, η οποία αποτελεί μέρος της εν λόγω συμβάσεως.

50 Προκαταρκτικώς, υπενθυμίζεται ότι, κατά πάγια νομολογία, για την ερμηνεία διατάξεως του δικαίου της Ένωσης πρέπει να λαμβάνεται υπόψη όχι μόνον το γράμμα της, αλλά και το πλαίσιο στο οποίο αυτή εντάσσεται, καθώς και οι σκοποί που επιδιώκονται με την πράξη της οποίας αποτελεί μέρος (απόφαση της 22ας Ιουνίου 2023, Pankki S, C-579/21, EU:C:2023:501, σκέψη 38 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

51 Όσον αφορά, αφενός, το άρθρο 45, παράγραφος 1, στοιχείο α′, του κανονισμού 1215/2012, από το γράμμα της εν λόγω διατάξεως προκύπτει ότι, κατόπιν αιτήσεως οποιουδήποτε ενδιαφερομένου, η αναγνώριση μιας αποφάσεως απορρίπτεται αν η αναγνώριση αυτή αντίκειται προδήλως στη δημόσια τάξη του κράτους μέλους αναγνώρισης ή εκτέλεσης.

52 Ωστόσο, το άρθρο 45, παράγραφος 3, δεύτερη περίοδος, του κανονισμού 1215/2012 διευκρινίζει, στο πλαίσιο αυτό, ότι το κριτήριο της δημόσιας τάξης του άρθρου 45, παράγραφος 1, στοιχείο α′, δεν αφορά τους κανόνες διεθνούς δικαιοδοσίας.

53 Επομένως, από τον συνδυασμό της παραγράφου 1, στοιχείο α′, και της παραγράφου 3, δεύτερη περίοδος, του άρθρου 45 του κανονισμού 1215/2012 προκύπτει ότι το εν λόγω άρθρο 45, παράγραφος 1, στοιχείο α′, δεν επιτρέπει σε δικαστήριο κράτους μέλους να αρνηθεί την αναγνώριση αποφάσεως δικαστηρίου άλλου κράτους μέλους για τον λόγο ότι το τελευταίο αυτό δικαστήριο έκρινε ότι έχει διεθνή δικαιοδοσία παρά την ύπαρξη συμφωνίας παρέκτασης διεθνούς δικαιοδοσίας υπέρ των δικαστηρίων κράτους μέλους διαφορετικού από εκείνο στο οποίο υπάγεται.

54 Όσον αφορά, αφετέρου, το άρθρο 45, παράγραφος 1, στοιχείο ε′, σημείο ii, του κανονισμού 1215/2012, η διάταξη αυτή προβλέπει ότι, κατόπιν αιτήσεως οποιουδήποτε ενδιαφερομένου, η αναγνώριση μιας αποφάσεως απορρίπτεται αν η απόφαση έρχεται σε σύγκρουση με το κεφάλαιο II, τμήμα 6, του κανονισμού αυτού, σχετικά με την αποκλειστική διεθνή δικαιοδοσία.

55 Το εν λόγω τμήμα 6 αποτελείται αποκλειστικώς από το άρθρο 24 του κανονισμού 1215/2012, το οποίο ορίζει τα δικαστήρια που έχουν αποκλειστική διεθνή δικαιοδοσία για την εκδίκαση των διαφορών στους τομείς που απαριθμεί, χωρίς να λαμβάνεται υπόψη η κατοικία των διαδίκων.

56 Στο πλαίσιο αυτό, το αιτούν δικαστήριο διερωτάται αν το άρθρο 45, παράγραφος 1, στοιχείο ε′, σημείο ii, του κανονισμού 1215/2012 πρέπει να τύχει ευρύτερης ερμηνείας, υπό την έννοια ότι η αναγνώριση αποφάσεως θα μπορούσε επίσης να απορριφθεί αν έρχεται σε σύγκρουση με τις διατάξεις του κεφαλαίου ΙΙ, τμήμα 7, του κανονισμού αυτού, στις οποίες περιλαμβάνεται, μεταξύ άλλων, το άρθρο 25, σχετικά με την παρέκταση διεθνούς δικαιοδοσίας βάσει συμφωνίας παρέκτασης διεθνούς δικαιοδοσίας.

57 Συναφώς, από αυτό καθεαυτό το σαφές και χωρίς αμφισημία γράμμα του άρθρου 45, παράγραφος 1, στοιχείο ε′, σημείο ii, του κανονισμού 1215/2012 μπορεί να συναχθεί ότι αποκλείεται μια τέτοια ευρεία ερμηνεία της εν λόγω διατάξεως, διότι τούτο θα κατέληγε σε contra legem ερμηνεία της.

58 Κατά πάγια νομολογία του Δικαστηρίου, η ερμηνεία διάταξης του δικαίου της Ένωσης δεν είναι δυνατόν να έχει ως αποτέλεσμα να καθίσταται άνευ πρακτικής αποτελεσματικότητας το σαφές και ακριβές γράμμα της διάταξης. Επομένως, εφόσον η έννοια μιας διάταξης του δικαίου της Ένωσης προκύπτει σαφώς από το ίδιο το γράμμα της, το Δικαστήριο δεν μπορεί να αποκλίνει από τη γραμματική ερμηνεία της (απόφαση της 23ης Νοεμβρίου 2023, Ministarstvo financija, C-682/22, EU:C:2023:920, σκέψη 31 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

59 Εν πάση περιπτώσει, η γραμματική ερμηνεία του άρθρου 45, παράγραφος 1, στοιχείο α′, και στοιχείο ε′, σημείο ii, του κανονισμού 1215/2012, υπό την έννοια ότι οι εν λόγω διατάξεις δεν επιτρέπουν σε δικαστήριο κράτους μέλους να αρνηθεί την αναγνώριση αποφάσεως δικαστηρίου άλλου κράτους μέλους για τον λόγο ότι το δικαστήριο αυτό έκρινε ότι έχει διεθνή δικαιοδοσία, κατά παράβαση συμφωνίας παρέκτασης διεθνούς δικαιοδοσίας, επιρρωννύεται από το πλαίσιο στο οποίο εντάσσονται οι εν λόγω διατάξεις, καθώς και από τους σκοπούς που επιδιώκει ο κανονισμός.

60 Πράγματι, επισημαίνεται ότι, σύμφωνα με την αρχή της αμοιβαίας αναγνώρισης των δικαστικών και εξωδικαστικών αποφάσεων σε αστικές υποθέσεις, η οποία μνημονεύεται στην αιτιολογική σκέψη 3 του κανονισμού 1215/2012, το άρθρο 36, παράγραφος 1, του κανονισμού προβλέπει ότι απόφαση η οποία έχει εκδοθεί σε ένα κράτος μέλος αναγνωρίζεται στα υπόλοιπα κράτη μέλη χωρίς να απαιτείται ειδική διαδικασία. Σκοπός του εν λόγω κανονισμού είναι, όπως προκύπτει από την αιτιολογική του σκέψη 4, να εξασφαλίσει την ταχεία και απλή αναγνώριση και εκτέλεση των αποφάσεων που εκδίδονται σε κράτος μέλος.

61 Αντιθέτως, όπως υπογραμμίζεται στην αιτιολογική σκέψη 30 του κανονισμού 1215/2012, η αναγνώριση μιας αποφάσεως μπορεί να απορριφθεί μόνο εφόσον συντρέχουν ένας ή περισσότεροι από τους λόγους άρνησης που προβλέπονται στον εν λόγω κανονισμό. Στο πλαίσιο αυτό, το άρθρο 45, παράγραφος 1, του εν λόγω κανονισμού απαριθμεί κατά τρόπο εξαντλητικό τους λόγους για τους οποίους μπορεί να απορριφθεί η αναγνώριση μιας αποφάσεως (πρβλ. απόφαση της 7ης Απριλίου 2022, H Limited, C-568/20, EU:C:2022:264, σκέψη 31).

62 Ως εκ τούτου, αφενός, όσον αφορά την εξαίρεση για λόγους δημόσιας τάξης του άρθρου 45, παράγραφος 1, στοιχείο α′, του κανονισμού 1215/2012, η εξαίρεση αυτή πρέπει να ερμηνεύεται στενά δεδομένου ότι αποτελεί εμπόδιο στην επίτευξη ενός από τους θεμελιώδεις σκοπούς του κανονισμού, με συνέπεια ότι λόγος μη αναγνώρισης αποφάσεως ο οποίος στηρίζεται σε

προσβολή της δημόσιας τάξης του κράτους μέλους αναγνώρισης πρέπει να μπορεί να προβληθεί λυσιτελώς μόνο σε εξαιρετικές περιπτώσεις (βλ., κατ' αναλογίαν, απόφαση της 7ης Σεπτεμβρίου 2023, Charles Taylor Adjusting, C-590/21, EU:C:2023:633, σκέψη 32 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

63 Μολονότι τα κράτη μέλη παραμένουν κατ' αρχήν ελεύθερα να καθορίζουν, δυνάμει της επιφυλάξεως που διατυπώνεται στο άρθρο 45, παράγραφος 1, στοιχείο α′, του κανονισμού 1215/2012, σύμφωνα με τις εθνικές τους αντιλήψεις, τις επιταγές της δικής τους δημόσιας τάξης, τα όρια της έννοιας αυτής αποτελούν ζήτημα ερμηνείας του εν λόγω κανονισμού (βλ., κατ' αναλογίαν, απόφαση της 7ης Σεπτεμβρίου 2023, Charles Taylor Adjusting, C-590/21, EU:C:2023:633, σκέψη 33 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

64 Κατά συνέπεια, καίτοι δεν απόκειται στο Δικαστήριο να ορίσει το περιεχόμενο της δημόσιας τάξης κράτους μέλους, οφείλει εντούτοις να ελέγχει τα όρια εντός των οποίων ο δικαστής κράτους μέλους δύναται να επικαλεστεί την έννοια αυτή προκειμένου να μην αναγνωρίσει απόφαση προερχόμενη από άλλο κράτος μέλος (απόφαση της 7ης Σεπτεμβρίου 2023, Charles Taylor Adjusting, C-590/21, EU:C:2023:633, σκέψη 34 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

65 Συναφώς, κατά πάγια νομολογία, απαγορεύεται στο δικαστήριο του κράτους μέλους αναγνώρισης ή εκτέλεσης να αρνηθεί την αναγνώριση ή την εκτέλεση της αποφάσεως αυτής απλώς και μόνο για τον λόγο ότι υφίσταται διαφορά μεταξύ του κανόνα δικαίου που εφάρμοσε το δικαστήριο του κράτους μέλους προέλευσης και του κανόνα που θα είχε εφαρμόσει το δικαστήριο του κράτους μέλους αναγνώρισης ή εκτέλεσης εάν είχε επιληφθεί το ίδιο της διαφοράς. Ομοίως, ο δικαστής του κράτους μέλους αναγνώρισης δεν μπορεί να ελέγξει την ορθότητα των νομικών ή πραγματικών εκτιμήσεων στις οποίες προέβη ο δικαστής του κράτους μέλους προέλευσης (απόφαση της 25ης Μαΐου 2016, Meroni, C-559/14, EU:C:2016:349, σκέψη 41 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

66 Κατά συνέπεια, η επίκληση της αφορώσας τη δημόσια τάξη εξαιρέσεως, η οποία διατυπώνεται στο άρθρο 45, σημείο 1, του κανονισμού 1215/2012, είναι δυνατή μόνο στην περίπτωση που η αναγνώριση ή η εκτέλεση της αποφάσεως που εκδόθηκε σε άλλο κράτος μέλος θα προσέκρουε κατά τρόπο ανεπίτρεπτο στην έννομη τάξη του κράτους μέλους αναγνώρισης, επειδή θα παραβίαζε θεμελιώδη αρχή. Προκειμένου να τηρηθεί η απαγόρευση της επί της ουσίας αναθεωρήσεως της αλλοδαπής αποφάσεως, η παραβίαση θα πρέπει να συνίσταται σε πρόδηλη παράβαση κανόνα δικαίου ο οποίος θεωρείται ουσιώδης στην έννομη τάξη του κράτους μέλους αναγνώρισης ή σε πρόδηλη προσβολή δικαιώματος το οποίο αναγνωρίζεται ως θεμελιώδες σε αυτή την έννομη τάξη (βλ., κατ' αναλογίαν, απόφαση της 7ης Σεπτεμβρίου 2023, Charles Taylor Adjusting, C-590/21, EU:C:2023:633, σκέψη 35 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

67 Αφετέρου, όσον αφορά τους κανόνες διεθνούς δικαιοδοσίας που προβλέπονται στον κανονισμό 1215/2012, το άρθρο 45 του κανονισμού επιτρέπει την άρνηση αναγνώρισης αποφάσεως λόγω παραβάσεως των εν λόγω κανόνων μόνο στις περιπτώσεις της παραγράφου 1, στοιχείο ε′, του άρθρου αυτού.

68 Επομένως, πλην της κατά το άρθρο 45, παράγραφος 1, στοιχείο ε′, σημείο ii, του κανονισμού 1215/2012 δυνατότητας άρνησης αναγνώρισης αποφάσεως σε περίπτωση που αυτή έρχεται σε σύγκρουση με τις διατάξεις του κεφαλαίου ΙΙ, τμήμα 6, του εν λόγω κανονισμού, η άρνηση αναγνώρισης αποφάσεως είναι δυνατή, σύμφωνα με το άρθρο 45, παράγραφος 1, στοιχείο ε′, σημείο i, του εν λόγω κανονισμού, μόνο σε περίπτωση σύγκρουσης με τις διατάξεις του κεφαλαίου ΙΙ, τμήματα 3, 4 ή 5, του ίδιου κανονισμού, όταν ο εναγόμενος ήταν ο

αντισυμβαλλόμενος του ασφαλιστή, ο ασφαλισμένος, ένας δικαιούχος της ασφαλιστικής σύμβασης, ο ζημιωθείς, ο καταναλωτής ή ο εργαζόμενος. Τούτο επιβεβαιώνεται από το άρθρο 45, παράγραφος 3, του κανονισμού 1215/2012, το οποίο διευκρινίζει ότι, με την επιφύλαξη του άρθρου 45, παράγραφος 1, στοιχείο ε′, του κανονισμού, η διεθνής δικαιοδοσία του δικαστηρίου του κράτους μέλους προέλευσης δεν ερευνάται στο πλαίσιο της εξέτασης της ενδεχόμενης άρνησης αναγνώρισης της αποφάσεως που εξέδωσε το δικαστήριο αυτό.

69 Εν προκειμένω, το αιτούν δικαστήριο παρατηρεί, πρώτον, ότι ο κανονισμός 1215/2012 αποσκοπεί, όπως προκύπτει από την αιτιολογική του σκέψη 22, στη βελτίωση της αποτελεσματικότητας των συμφωνιών παρέκτασης διεθνούς δικαιοδοσίας. Επομένως, στην περίπτωση που έχει συναφθεί τέτοια συμφωνία, θα ήταν παράδοξο μια παράβαση του κανόνα περί εκκρεμοδικίας να μην έχει συνέπειες όσον αφορά την αναγνώριση της εκδιδόμενης αποφάσεως.

70 Δεύτερον, το αιτούν δικαστήριο επισημαίνει ότι η μη τήρηση συμφωνίας παρέκτασης διεθνούς δικαιοδοσίας μπορεί να έχει ως αποτέλεσμα να καταστεί εφαρμοστέο δίκαιο διαφορετικό από εκείνο το οποίο θα εφαρμοζόταν αν η εν λόγω συμφωνία τηρούνταν. Ως εκ τούτου, στην περίπτωση κατά την οποία ένα δικαστήριο που δεν ορίζεται σε συμφωνία παρέκτασης διεθνούς δικαιοδοσίας διαπιστώνει ότι έχει διεθνή δικαιοδοσία, ο εναγόμενος κινδυνεύει να αιφνιδιασθεί τόσο σε σχέση με το επιλαμβανόμενο δικαστήριο όσο και, ενδεχομένως, σε σχέση με το εφαρμοστέο επί της ουσίας της διαφοράς δίκαιο.

71 Ειδικότερα, εν προκειμένω, το γεγονός ότι το rechtbank Zeeland-West-Brabant (πρωτοδικείο Zeeland-West-Brabant) έκρινε ότι είχε διεθνή δικαιοδοσία να αποφανθεί επί της αγωγής που ασκήθηκε ενώπιόν του στις 3 Φεβρουαρίου 2017 είχε ως συνέπεια ότι η αγωγή αυτή εκδικάστηκε σύμφωνα με το ολλανδικό δίκαιο. Τούτο είχε ως συνέπεια για την Gjensidige, ως εναγόμενη στην εν λόγω δίκη, λιγότερο ευνοϊκό αποτέλεσμα απ’ ό,τι αν η αγωγή είχε εκδικαστεί σύμφωνα με το λιθουανικό δίκαιο, ήτοι σύμφωνα με το δίκαιο του κράτους του οποίου τα δικαστήρια ορίστηκε ότι έχουν διεθνή δικαιοδοσία στη συμφωνία παρέκτασης διεθνούς δικαιοδοσίας που περιέχεται στην επίμαχη σύμβαση διεθνούς μεταφοράς.

72 Συναφώς, υπενθυμίζεται, εντούτοις, ότι, όπως επισημάνθηκε στις σκέψεις 60 και 61 της παρούσας αποφάσεως, στο πλαίσιο του συστήματος που θεσπίζει ο κανονισμός 1215/2012, η αμοιβαία αναγνώριση αποτελεί τον κανόνα, ενώ το άρθρο 45, παράγραφος 1, του κανονισμού απαριθμεί εξαντλητικώς τους λόγους για τους οποίους μπορεί να απορριφθεί η αίτηση αναγνώρισης μιας αποφάσεως.

73 Επιβάλλεται η διαπίστωση ότι ο νομοθέτης της Ένωσης επέλεξε να μη συμπεριλάβει τη μη συμμόρφωση με τις διατάξεις του τμήματος 7 του κεφαλαίου ΙΙ του κανονισμού 1215/2012, σχετικά με την παρέκταση διεθνούς δικαιοδοσίας, μεταξύ των λόγων για τους οποίους επιτρέπεται η άρνηση αναγνώρισης μιας αποφάσεως. Επομένως, η προστασία των συμφωνιών παρέκτασης διεθνούς δικαιοδοσίας από τον εν λόγω κανονισμό δεν συνεπάγεται ότι η παράβασή τους συνιστά, αφ’ εαυτής, λόγο για την άρνηση αναγνώρισης.

74 Επιπλέον, όπως επισήμανε, κατ’ ουσίαν, ο γενικός εισαγγελέας με το σημείο 117 των προτάσεών του, όσον αφορά τις συγκεκριμένες συνέπειες της αναγνώρισης της αποφάσεως του rechtbank Zeeland-West-Brabant (πρωτοδικείου Zeeland-West-Brabant), της 25ης Σεπτεμβρίου 2019, από κανένα στοιχείο της δικογραφίας που έχει στη διάθεσή του το Δικαστήριο δεν μπορεί να συναχθεί ότι η αναγνώριση αυτή θα προσέκρουε κατά τρόπο ανεπίτρεπτο στη λιθουανική έννομη τάξη επειδή θα παραβίαζε θεμελιώδη αρχή, όπως απαιτεί η νομολογία που υπομνήσθηκε στη σκέψη 66 της παρούσας αποφάσεως.

75 Ειδικότερα, το γεγονός και μόνον ότι μια αγωγή δεν εκδικάζεται από το δικαστήριο που ορίζεται σε συμφωνία παρέκτασης διεθνούς δικαιοδοσίας και ότι, κατά συνέπεια, η αγωγή αυτή δεν εκδικάζεται σύμφωνα με το δίκαιο του κράτους μέλους στο οποίο υπάγεται το εν λόγω δικαστήριο δεν μπορεί να θεωρηθεί τόσο σοβαρή προσβολή του δικαιώματος σε δίκαιη δίκη ώστε η αναγνώριση της αποφάσεως επί της εν λόγω αγωγής να αντίκειται προδήλως στη δημόσια τάξη του κράτους μέλους αναγνώρισης ή εκτέλεσης.

76 Κατόπιν του συνόλου των προεκτεθέντων, στο δεύτερο και το τρίτο προδικαστικό ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι το άρθρο 45, παράγραφος 1, στοιχείο α′, και στοιχείο ε′, σημείο ii, του κανονισμού 1215/2012 έχει την έννοια ότι δεν επιτρέπει σε δικαστήριο κράτους μέλους να αρνηθεί την αναγνώριση αποφάσεως δικαστηρίου άλλου κράτους μέλους για τον λόγο ότι το τελευταίο αυτό δικαστήριο έκρινε ότι έχει διεθνή δικαιοδοσία να αποφανθεί επί αγωγής ασκηθείσας δυνάμει συμβάσεως διεθνούς μεταφοράς, κατά παράβαση συμφωνίας παρέκτασης διεθνούς δικαιοδοσίας κατά την έννοια του άρθρου 25 του ως άνω κανονισμού, η οποία αποτελεί μέρος της εν λόγω συμβάσεως.

Επί του πρώτου προδικαστικού ερωτήματος

77 Λαμβανομένης υπόψη της απαντήσεως που δόθηκε στο δεύτερο και το τρίτο προδικαστικό ερώτημα, παρέλκει η απάντηση στο πρώτο προδικαστικό ερώτημα.

Επί των δικαστικών εξόδων

78 Δεδομένου ότι η παρούσα διαδικασία έχει ως προς τους διαδίκους της κύριας δίκης τον χαρακτήρα παρεμπίπτοντος που ανέκυψε ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου, σ' αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων. Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν όσοι υπέβαλαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, πλην των ως άνω διαδίκων, δεν αποδίδονται.

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο (πρώτο τμήμα) αποφαίνεται:

Το άρθρο 45, παράγραφος 1, στοιχείο α′ και στοιχείο ε′, σημείο ii, του κανονισμού (ΕΕ) 1215/2012 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 12ης Δεκεμβρίου 2012, για τη διεθνή δικαιοδοσία, την αναγνώριση και την εκτέλεση αποφάσεων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις,

έχει την έννοια ότι:

δεν επιτρέπει σε δικαστήριο κράτους μέλους να αρνηθεί την αναγνώριση αποφάσεως δικαστηρίου άλλου κράτους μέλους για τον λόγο ότι το τελευταίο αυτό δικαστήριο έκρινε ότι έχει διεθνή δικαιοδοσία να αποφανθεί επί αγωγής ασκηθείσας δυνάμει συμβάσεως διεθνούς μεταφοράς, κατά παράβαση συμφωνίας παρέκτασης διεθνούς δικαιοδοσίας κατά την έννοια του άρθρου 25 του ως άνω κανονισμού, η οποία αποτελεί μέρος της εν λόγω συμβάσεως.

(υπογραφές)